

Bo skazala otožne vadjle,
Preteklih dob mnogtero zlo,
Gruzinke kak nekdan napadle
Mamivno nam vojšake so.

Načertal bom poboj krovavi,
Junaških del nesmertni skus,
Zmagavni tič ko naš dvoglavi
Preplaval ves je Kavkazus;
Ko prva je gromela bitva
Na Tereku pečin okrog,
Cicjanova — ne gladka — britva
Mladila je zagorja lok;
Ko klical je na boj gorjance
Rogov in tromb vesel grohot,
Stermeče vse napadši klance
Je orel naš razdjal zarot.

Povedal bi, kaj Kotlarevski,
Kavkaza bič, doveršil je,
Dospeti pak ne more pevski
Razum na verh te slave vse.
Velitelj strog, pokorni sluga,
Nasprotnike razdjal je vmah,
Ko de bi jih nenadna kuga,
Al blisk in tresk valila v prah.
Zdaj britkiga ne sučeš meča,
Ne veseli te več prepír,
Se prazna zdi ti bojna sreča,
Samote le ti vgori mir.
Pa čuj, Iztok! iz sanj se zbudi,
Oblak je siv nad tabo še,
Kavkaz pozor! ga ne zamudi! —
Gre Jermolov, prikloni se! —

Potihnuli so bojni čini,
Premagal je vse ruski meč,
Kavkaza vi ponosni sini,
V čim up je vaš? — Kar ni ga več!
Otela ni vas kri prelita,
Očarano orožje ne,
Ne vaših čet prevara zvita,
Svobode hlep, in djanje vse.
Podobno plemenu Batija
Prededam je nezvest Kavkaz,
Za slavo, dom se več ne bije,
V nemar pusti junaštva glas.
Popotnik zdaj gre brez bojazni
Po kotih kjer ste gnezdili,
Pravlica pak o vaši kazni,
In naši slavi govori.

Dopisi.

Iz Dunaja 28. jan. (*Sodnija senožeška in kostanjeviška; kokerska cesta na Kranjskem.*) V odboru za državne stroške je 16. t. m. dr. Toman razlagal potrebo imenovanih sodnij opiraje svoje razloge na sklep dež. zbora in na tadašnje temeljito poročilo. Prašal je ministra prava: ali je v naštetih stroških tudi preskrbljeno za to, kar boste te dve sodniji potrebovale itd., in ko je izvedel, da ne, je predlagal, naj odbor sklene, da se ima za to skrbeti, in ko se še drugi za napravo novih sodnij oglašili, je bil potrjen dr. Tomanov predlog ter se je v ta namen v stroškovnik za leto 1869. postavilo 20.000 gold. Tedaj smemo gotovo upati, da dobimo te dve sodniji, katerih ljudstvo imenovanih krajev tako močno želi in potrebuje. — Ravno tako je 27. dne t. m. v ravno tistem odboru govoril dr. Toman za kokersko cesto, da se na več krajih predela, posebno pa naj se preloži Ljubeljica in Jezerski vrh, ter naj se sploh dobra cesta med Kranjskim in Koroškim naredi. Minister dr. Giskra je obljubil, da hoče skrbeti za to, in potrdilo se je za letos 10.000 gld. za preložbo ljubeljskega klanca v Kokri. — V odboru za preuredbo davkov se g. Svetec tudi možato obnaša.

Iz Trsta 30. jan. — Drage „Novice“, povejte tudi ve svojim bralcem, da smo 28. dne t. m. imeli strašen ogin na kolodvoru naše železnice in da je zgorela cela vrsta magazinov z blagom vred. Ker se je vnelo tudi veliko špirita, gorelo je tako in celó doli do morja, da je bilo groza. Škodo so cenili v prvem hipu na pol-drug milijon, pozneje na pol milijona. Pravo se še ne vé, a tudi ne, kako se je požar pričel; pravijo, da iz hudo razbeljene železne peči. 4 asekuracije imajo zavarovano poslopje itd. — Naj vam dodam še to, da častiti predstojnik čitalnice Rojanske gosp. Zor je po ljubljanskem knjigarju — naročil za več čitalnic okolice tržaške podučnih in zabavnih knjig, ki jih bojo poredoma dobivale, kakor se bo denarja za ta koristni namen nabralo.

Iz Rojane na Primorskem 28. jan. — Po sklepu glavnega zbora 6. dec. l. l. je kmečka čitalnica naša poslala gosp. dr. J. Bleiweis-u diplomu častnega uda se sledečim pismom: „Slavni rodoljub! Že v časih, ko smo bili Slovenci politično in narodno še mrtvi, delali ste Vi z gorečo ljubeznijo za naš narod; in ko se je začelo daniti med nami, niste ostali samo zvesti našemu narodu, ampak bili ste vseskozi njegov vodja, podobni ste bili, ter ste še danes, v morji skali, na katero se zastonj zaganjajo sovražni valovi.“

„Na Vas se je slovenski narod, kakor na trden stebber opiral, Vam je največ hvalo dolžan. Tudi mi na obalih jadranskega morja smo Vam hvalo dolžni, ker

Vi ste nam prižgali narodne zavednosti luč, ktera nam je vzlasti v zadnjih izkušnjah tako jasno svetila.“

„Zato si je podpisana čitalnica štela v svojo dolžnost, Vas za častnega svojega uda izvoliti, kar Vam s tem naznanja.“

V imenu glavnega zbora kmečka čitalnica v Rojani
odbor.

Iz doljnega Štajarja 30. jan. —n— Dve volitvi deželnih poslancev imamo o 4 tednih: eno 27. svečana v Mariboru, ker gosp. dr. Dominkuš-a ni potrdil lanski deželni zbor, — drugo 1. sušca v Celji, ker se je gosp. dr. Razlag odpovedal poslanstvu. Treba bo tedaj skrbeti, da ljudstvo slovensko dobí zastopnika svojega, a ne tujca, če tudi ga je rodila zemlja slovenska, ktero pa zatajuje. Srce nas zaboli vselej, ko spominjamo, da je neprecenljivi naš Razlag slovó dal poslanstvu in to tem več, ker so morali razlogi tehtni biti, da se je poslanstvu odpovedal rodoljub, ki ima vse lastnosti za prevažni ta posel tako, kakor malokdo. Narodni volilni odbor v Mariboru, kakor ne more drugače biti, za poslanca mariborskega, št. lenarskega in slov. bistrškega okraja priporoča volilcem spet gosp. dr. Dominkuša, — za naslednika Razlagovega pa smo čuli za zdaj (volilni odbor še ni nikogar priporočal) največ imenovati gosp. Ivana Žuža, posestnika v Grižah pri Celji in pa gosp. Fr. Kosarja, dekana v Kozjem. Se vé da volilcem samim gré odločna beseda; al to jim moramo priporočati, da se ne razcepijo na dvoje, in bi po takem izvoljen bil kdo drug, ki bi bil nesreča Slovencem! — Izvrstni rodoljub in marljivi pisatelj slovenski gosp. K. Šauprl je nagle smrti 28. dne t. m. umrl. Po pravici Slovenija solze preliva na gomili njegovi.

Iz Šmarske okolice na Dolenskem. A. P-r. — Izvedel sem iz zanesljivih ust, da se popis dogodbe v mojem zadnjem Novičinem dopisu „Tagblattu“ dvomljiv zdi. Vem, da resnica oči kolje; v potrjenje mojih undanjih besed pa čujte, kaj se je še dalje godilo. Jaz, oskrbnik mlajega brata, sem naredil tožbo pri sodniji zaradi njegovega imetja, kakor se v spisu glasi. Obravnavo smo imeli pri čast. gosp. pl. Gariboldi-u. Upnik, ki nekoliko nemški zná, reče gospodu nemški: naj mene vpraša, ali morem iz oporoke ali pa iz „einfolenge“ skazati resnico? Jaz sem vlovil že tudi toliko nemških besed, da sem razumel upnikove besede. Gosp. Gariboldi me niso še vprašali, ko že upniku sežem v besedo rekoč: Jaz se na oporoko in „einfolengo“ celó nič ne opiram, in sicer zato ne, ker je slovensko narekovana nemško pisana bila; a tudi zato ne, ker v njej nič od tega ne najdemo, kar smo v pričo treh mož govoreli na smrtni postelji rajnega. Ko sem to izgovoril, obrnejo se gosp. Gariboldi k upniku rekoč:

Babnik! jaz poznam tega moža; on spriča, kar govori; zato vam svetujem, da odstopite od tožbe; saj sami veste, da zarad tožbe imata oba sitnosti in stroške. — Na tehtne te besede gosp. Gariboldi-ja odstopi upnik od tožbe, in premoženje mlajega brata je brez večih stroškov za vselej zavarovano. — Tako pa le dela gosp. Gariboldova beseda, ker on je mož v vsakem oziru. Izrekel sem potem vročo željo, naj bi se vendar povsod postavno ravnalo ter slovensko pisalo, kar se slovensko govori! Slišal se je žalosten glas po sobi; ali kaj nam pomaga? Glejte Dežmanovci, kako nam služi posilno vrivanje nemščine! vidite žalostne nasledke vaše „kulture“ za naše premoženje! Jaz sam sem tudi imel stroškov že 5 gold. in 4kratno pot v Ljubljano. Vsega tega bi pa ne bilo, ako bi se ne ravnalo s poštenim našim jezikom kakor — s pankrtom!

Iz Dolenskega blizo Ljubljane 30. jan. F. Z. (*O novih davkovskih bukvicah.*) Lani po vseh Svetih smo dobili od c. kr. okrajne gosposke nove davkovske bukvice. Prišedšemu v G. mi jih pokažeta dva moža, rekši: poglej no! zakaj je samo to pisano po slovensko: „cena: 5 kr. a. v.“ — in drugega nič. Kdor je znal to besedo po slovensko „cena: 5 kr. a. v.“, zna gotovo tudi drugo, kar je pa samo po nemško pisano; naj bi bilo vse v obeh jezikih.“ — 28. t. m. sem nesel zaostali davek za leto 1868. v davkarijo, in ko davkovske bukvice podam gospodu v kanceliji, me precej vpraša: ali sem že nove davkovske bukvice dobil? Ko mu potrdim, da, mi reče, da bi jih bil mogel saboj prinesiti. Na to mu odgovorim, da se pri nas menijo soseskine možje, da bodo vse nove davkovske bukvice nazaj poslali, ker jih ne razumejo. Pa kakor da bi bil v sršenovo gnezdo dregnil, se v kotu kancelije oglasi en gospod in me vpraša: „ali poznate numare?“ Jaz mu odgovorim, da jih poznam. „No, da le numare poznate, da veste, koliko je treba davka plačati, pa je za vas zadosti; drugega ni nič tacega notri pisanega, da bi ljudje mogli vedeti.“ Na to mu odgovorim: gospodje! meni je vse eno, ali je po nemško ali pa po slovensko; jaz razumem to in uno; al drugi pravijo, da ne, in ne vejo, zakaj je samo to po slovensko: „cena: 5 kr. a. v.“ in drugega nič; kdor je znal ceno po slovensko pisati, zna tudi drugo, zakaj ne vse ali pa nič! — Vsi drugi uradniki so se na glas pogovarjali: „Die Bauern haben recht“ (kmetje imajo prav), samo uni v kotu je hudo mrmral, rekši: „Das ist einer von den Aufwieglern!“ in je med drugim dostavil togotno: „pritožite se tam, kdor je rekel take bukvice narediti.“ — Ta čas, ko je pogovor s togotnim gospodom v kotu trajal, je drug gospod v bukvice plačani davek zapisal; in ko dobim bukvice nazaj, rečem: z Bogom! in grem, mislé si: če so judje celó Kristusa „aufwieglerja“ imenovali, zakaj bi se jaz pritožil? — Po tem pa, kakor sem danes prevedel, imamo pri davkariji samo še enega, kteremu je „Aufwiegler“, kdor svoje pravice zagovarja; vsi drugi uradniki so molčali ali pa se po nemško pogovarjali „die Bauern haben recht.“ Zato pa tudi rečem: Čast in hvala takim, ki priznavajo, da nimamo samo pravico davke plačevati, ampak da nam gredó še tudi druge pravice!

Iz Podbrezj nad Kranjem. (*Varite se žrjavice v zaprtih poslopjih.*) V Dupljah, pol ure od tod, ste dve dekli imeli prenočišče na vrhu v mrzli izbici. Zarad prehudega mraza ste šli ležat v čumnato poleg kuhinje. Da bi jima pa še toplejše bilo, ste pustili kuhinjo odprto, v ktorej je na ognjišči in pod kotlom še gorelo. Čez malo časa jima je začelo prihajati slabo, zato druga drugo nagovarja, naj zapre kuhinjska vrata; al nobena noče. Poslednjič ju je dim že tako omamil, da nobena ni mogla do vrat. Ko gospodar zjutraj vstane in sto-

kanje sliši, gré iz kuhinje v čumnato ter dobí 19 let staro deklo mrtvo na tleh, drugo nekaj čez 20 let staro pa v postelji že tudi malo živo. Vendar je pa popolnoma ozdravela s pomočjo gosp. Pirca, zdravnika v Tržiču. — Res, treba bi bilo, da bi v začetku vsake zime se ljudstvo povsod s prižnice in v šoli opominjalo nevarnosti, ktera je gotova, ako človek biva v zaprtem hramu, kjer živo oglje ves dobri zrak na-se potegne in človek le z adušljivo ogeljno-kislo sapo dihati dá.

Iz Ljubljane. Tudi naši kmetijski družbi je došlo od slavnega ministerstva za kmetijstvo pismo, ki ga današnji list omenja na 35. strani. Družbe kmetijske dobé po tej ministerski odločbi važna opravila v svoje roke.

— (*Tretji občni zbor narodnega političnega društva*) je 23. januarja nadaljeval svoj dnevni red z obravnavo, o vladnem načrtu nove postave za preuredbo zemljiščnih in hišnih davkov.

Ko je predsednik dr. Jan. Bleiweis ob kratkem opisal zgodovino tega načrta, ki ga je c. kr. finančno ministerstvo poslalo deželnemu odboru v prevdarek, deželni odbor pa, v svesti si velike odgovornosti, ga je predložil deželnemu lanskemu zboru, je poprijel dr. Poklukar besedo in sporočal v imenu odborovem blizo tako-le: Bati se je, da se nam po novih davkovskih postavah ne naložé še težja bremena, kajti videli smo organizirati politične in sodnijske uradnike tako, da dobivajo uradniki mesto 400 gold., 600 gold., 800 gold. zdaj 600 gold., 800 gold., 1200 gold. itd.; dobili smo tudi novo vojaško postavo, po kateri število vojakov znaša 800.000 itd.; večidel za vsako reformo rad tičí večí strošek. Država bo tedaj zopet več denarja potrebovala, in nakladala ga bo plačevalcem davkov. Vladno sporočilo, tem postavam dodano, samo pričakuje od novih davkovskih postav večíh dohodkov za državo. Če tedaj so nove davkovske postave zeló pomenljive za vsako deželo, so to tem več za kranjsko; prejšnji stanovi kranjski in sedanji deželni zbori so že velikrat dokazali, da je celó mimo drugih dežel preobložena z davki, in velikrat se je prosilo revizije katastra. Zdaj se ima prenarediti davkovska postava; al čuti je treba nad tem, da namesto manjih ne dobimo viših davkov. — Preglejmo prav na kratko jedro novih postav po vladnem predlogu:

Cenitev dohodkov zemljiščnih in hišnih, ki so podlaga davkom, imajo izvrševati 3 komisije: najviša komisija na Dunaji, v vsaki deželi posebna deželna komisija, in v vsakem okraji okrajna komisija.

1. Okrajne komisije, kterim minister denarstva imenuje predsednika, so sestavljene še iz 4 po ministerstvu, in iz 4 po ljudstvu izvoljenih udov. Tem komisijam je naloga: a) odločevati število vrst rodovitnosti vseh zemljišč dotičnega okraja, b) tem vrstam staviti ceno (tarifo), c) vrediti vse zemljiščne okraje v dotične vrste, d) in izvršiti natančni popis okraja.

2. Deželnim komisijam ima redno predsedovati cesarski deželni glavar; one izvršujejo na podlagi prejete tvarine in svojega prepričanja tako za vso deželo, kakor okrajne komisije za svoje okraje, in to razun predsednika z 6 do 10 udi, kterih polovico spet ministerstvo, polovico pa ljudstvo voli.

3. Najviša komisija na Dunaji je, pod predsedništvom ministra denarstva, sestavljena iz 30 udov, kterih 15 minister voli, 5 gospôska zbornica in 10 zbornica poslancev. — Ta komisija dokončno odobruje ali prenareja cenitve poslane iz vseh dežel.

Poročevalce (referente) pri vseh komisijah voli vlada, — in v vseh komisijah se sklepa po večini glasov.

Hišni davek se naklada po najemščini v tistih

krajih, kjer se poslopja redno v najem davajo, — drugod pa tudi dohodek iz poslopij ravno tako vredjene komisije po cenitvi odločujejo, kakor pri zemljiščih.

Iz kratkega posnetka teh postav po vladinem načrtu se razvidi, da v vseh komisijah, ktere odločujejo o cenitvi dohodkov, imajo zmiraj po vladi voljeni komisarji večino, — ljudski zastopniki bili bi le bolj figuranti, in nikdar bi zoper gotovo večino ne mogli zmagati s predlogi, kateri so na korist ljudstvu, ktero plačuje davke.

Dolžnost društva našega, ki ima braniti ljudske pravice, je toraj po svoji moči skrbeti, da se te postavi ne sprejmete po vladinem načrtu, ampak da se preuredite tako, da ljudski zastopniki — zastopniki tistih, ki davke plačujejo — imajo v vseh imenovanih komisijah večino glasov.

Državni zbor, ki se tako rad liberalnega imenuje, ima zdaj sijajno priliko pokazati svetu, da je tudi v tisti zadevi, ktera gotovo vse državljane najbolj tišči — to je, o davkih — liberalen. A tudi ministerstvo, ki se tako rado „ljudsko“ ministerstvo imenuje, zdaj lahko pokaže, ali ga je volja djansko kaj storiti za ljudstvo, ktero pod težo davkov že komaj diha.

Naše društvo pa ima tudi nalogo, ljudstvo podučiti o novih postavah, da si takrat, ko se bojo nove postave izvrševale, ne bode samo nakopalo večih davkov.

Dr. Jan. Ahačič podpira predgovornikove nasvete in še dostavlja, naj se naši poslanci na Dunaji potegnejo tudi za pravico deželnega zbora, ktero so že nekdanj deželni stanovi imeli, da davke naložene naši deželi, sam po svoji volji razdeljuje. Gosp. Kreč omeni, da je že sedanje merjenje zemljišč veliko napačnih misli in zmešnjave izbudilo, in s tem podpira potrebo poduka ljudstva o teh stvaréh. Dr. Costa povdarja posebno to, da nam najboljše postave ne pomagajo nič, če se ne izvršujejo dobro — izvrševalci postav imajo vse v rokah, toraj tudi pri postavah, o kterih se je tukaj razgovarjalo. V okrajnih in deželnih komisijah imajo ljudski zastopniki gotovo zmiraj en glas premalo, v glavni komisiji na Dunaji pa imajo ljudski zastopniki celó le 10 glasov zoper 21, ker tistih 5 glasov, ktere gospôška zbornica vmes ima, se ne more šteti v vrsto ljudskih zastopnikov zato, ker gospôške zbornice ne voli ljudstvo, temveč vsako ministerstvo po svoji potrebi, tako, da je ta zbornica zmiraj vladina. — Po nekterih opazkah, ki jih je dodal še predsednik, kazaje na nesrečno prvo katastersko cenitev l. 1817, so se soglasno sprejeli sledeči nasveti: 1. Da se odbor „Slovenije“ s prošnjo obrne do naših poslancev na Dunaji, da skrbijo za to, da se postave o preuredbi zemljiščin, in, ako se ne more doseči, da bi zaradi hišnih davkov ostalo pri starem, tudi hišnih davkov izdelajo v tem smislu, da v komisijah, ktere bodo izvrševali cenitev zemljiščin in hišnih dohodkov, ljudske zastopniki imajo večino. 2. Društvo naj ob pravem času skrbi za to, da se ljudstvo po časnikih in po posebni brošuri poduči, kako se ima vesti takrat, ko se bojo cenili dohodki, kateri bojo podlaga novemu davku. 3. Naj odbor naroči našim poslancem na Dunaji, da se potegnejo za deželnega zbora pravico, po kateri bi njemu prihajala razdelitev deželi naloženih davkov.

Potem se oglasi gosp. dr. Karol Bleiweis in omenivši važnost taborov pravi, da je „Slovenije“ dolžnost, skrbeti za to, da se napravijo tabori tudi na Kranjskem ter stavi predlog: naj zbor sklene, da ima odbor prevdarjati, kje bi se napravil tabor ali kje bi se napravili tabori in da ima o tem poročati prihod-

njemu občnemu zboru. Gosp. dr. Costa omeni, da je odbor enaki predlog danes hotel staviti po tajniku J. Murniku. Pri tej priložnosti pa tudi omenja, da se do zdaj ni napravil tabor za to, ker je deželni zbor trajal do časa, ki ni bil več ugoden za zborovanje na prostem, poprej se pa ni mogel napraviti za to, ker je deželni zbor zboroval in le čez 5 milj oddaljeno od deželnega zbora sme taboriti. Konečno podpira v imenu odborov predlog dr. K. Bleiweisa, ktereга zbor enoglasno sprejme.

— Cent ledú se prodaja po 4 kraje. Že smo se bali, da ga letos ne bode, zdaj ga je dosti. Naj pri tej priliki povemo, kakošni špekulanti so ljudje po svetu. Ko je zima tako dolgo brez ledú bila, prišli so v Prago iz Norvegije (daljne dežele severne) agenti, ki so led ponujali po 40 kr. cent. Tako nizka cena za led iz tako daljnih krajev je pa le mogoča, ker bi cel vagán ledú, na ladiji pripeljan v Stettin, od tod pa po železnici v Prago, stal le 80 gold., — vagán ledú iz Semeringa (blizu Dunaja) na Dunaj pa 126 do 140 gold. Tako drage so naše železnice!

— Po 19dnevni obravnavi je bila tožba o ponareji in izdaji bankovcev končana. Sodnija je kazni še više odločila kakor je predlagal državni tožnik, in znaša za vse skupaj 223 let, 2 meseca in 14 dni. — Drugi pot povemo več o tej zadevi, ker — kakor je obravnava kazala — je treba našim ljudém poduka o tem, kakošno hudodelstvo je tudi to, ako kdo vedoma ponarejene bankovce izdaja.

— Društvo „Sokolovo“ se je v svojem poslednjem shodu poprijelo lepe prilike, da je darilo gosp. Šarca po loteriji izsrečkati dalo in po tej spominku Vodnikovem naklonilo 11 gold., ki so se izročili odboru „Slovenije.“

— Včerajšna národna slovesnost Vodniku na čast bila je sijajna na vsako stran, dvorana prepolna. Drugi pot več.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Zbornica gospôška dunajskega državnega zbora je po dolgem odlašnji pritrdila sklepu zbornice poslancev, da se vpeljejo porotne sodbe, to je, sodbe po priseženih možéh, za pregreške in hudodelstva po tisku (časnikih ali knjigah) doprinešena. To je najvažnejši sklep državnega zbora pretekli teden. — Velike vlade še zmiraj čakajo odgovora od grške vlade zaradi razpora s Turčijo; najnovejše novice pravijo, da 4 ministri grški so za to, da se sprejmejo sklepi konferencije pariške, trije pa ne. To kaže, da pod pepélom tli žerjavica, ki zdaj zdaj utegne napraviti plamen.

Žitna cena

v Kranji 1. februarja 1869.

Vagán (Metzen): pšenice 4 fl. 98. — turšice 3 fl. — rži 3 fl. 70. — prosa 2 fl. 50. — ajde 2 fl. 40. — ovsa 1 fl. 94.

Žitna cena

v Ljubljani 30. januarja 1869.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 4 fl. 50 — banaške 5 fl. 10. — turšice 3 fl. 10. — soršice 3 fl. 75. — rži 3 fl. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 40. — ajde 2 fl. 50. — ovsa 1 fl. 80 — Krompir 1 fl. 50.

Kursi na Dunaji 2. februarja.

5% metaliki 61 fl. 15 kr. Ažijo srebra 118 fl. — kr.
Narodno posojilo 66 fl. 80 kr. Cekini 5 fl. 69 kr.